

Informator o egzaminie maturalnym

od 2008 roku

język łaciński i kultura antyczna

Warszawa 2007

Opracowano w Centralnej Komisji Egzaminacyjnej
we współpracy z okręgowymi komisjami egzaminacyjnymi

SPIS TREŚCI

I. Wstęp	5
II. Podstawy prawne egzaminu	7
III. Matura w pytaniach uczniów	9
IV. Struktura i forma egzaminu	15
V. Wymagania egzaminacyjne	17
VI. Przykładowe arkusze i schematy oceniania	21
a) Poziom podstawowy	23

I. WSTĘP

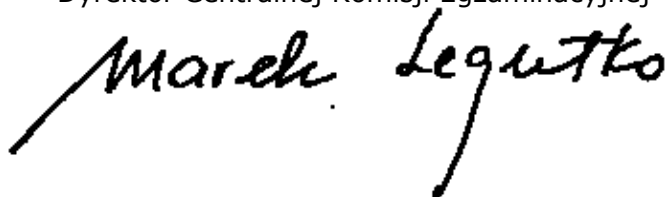
Standardy wymagań będące podstawą przeprowadzania egzaminu maturalnego ustalono w roku 2003. W tym samym roku opublikowano też informatory o egzaminie maturalnym zawierające opis zakresu egzaminu z danego przedmiotu (odnoszący się do standardów wymagań egzaminacyjnych), opis formy przeprowadzania i oceniania egzaminu (odnoszący się do zapisów rozporządzenia o ocenianiu i egzaminowaniu), a także przykłady zadań egzaminacyjnych. W związku ze zmianami rozporządzenia o ocenianiu i egzaminowaniu konieczna stała się aktualizacja odpowiednich zapisów w informatorach. Potrzeba aktualizacji wynikała też z doświadczeń zebranych podczas pierwszych edycji egzaminu maturalnego. We wrześniu 2006 roku ukazały się aneksy do informatorów zawierające niezbędne aktualizacje.

CKE podjęła inicjatywę wydania tekstu jednolitego informatorów z roku 2003, włączając wszystkie późniejsze aktualizacje. Dzięki temu każdy maturzysta może znaleźć wszystkie niezbędne i aktualne informacje o egzaminie maturalnym z danego przedmiotu, sięgając po jedną broszurę: **Informator o egzaminie maturalnym od roku 2008**. Podkreślić należy fakt, że informatory te opisują wymagania egzaminacyjne ustalone jeszcze w roku 2003, oraz że zawarto w nich opis formy egzaminu zgodny z prawem obowiązującym od 1 września 2007 roku. Forma przeprowadzenia egzaminu maturalnego od roku 2008 nie ulega zmianie w stosunku do matury w roku 2007.

Kierujemy do Państwa prośbę o uważne zapoznanie się z Informatorem, o staranne przeanalizowanie wymagań, jakie musi spełnić maturzysta wybierający dany przedmiot i wybierający dany poziom egzaminu. Od dojrzałego wyboru przedmiotu i poziomu egzaminu zależy sukces na maturze. Tylko dobrze zdany egzamin maturalny otwiera drogę na wymarzone studia. Pracownicy Centralnej Komisji Egzaminacyjnej i okręgowych komisji egzaminacyjnych służą pomocą w wyjaśnieniu szczegółowych kwestii związanych z egzaminem opisanym w tym Informatorze. Na pewno można liczyć też na pomoc nauczycieli i dyrektorów szkół.

Życzymy wszystkim maturzystom i ich nauczycielom satysfakcji z dobrych wyborów i wysokich wyników na egzaminie maturalnym.

Dyrektor Centralnej Komisji Egzaminacyjnej

II. PODSTAWY PRAWNE EGZAMINU

Podstawowym aktem prawnym wprowadzającym zewnętrzny system oceniania jest ustawa o systemie oświaty z 1991 roku wraz z późniejszymi zmianami (DzU z 2004 r. nr 256, poz. 2572 z późniejszymi zmianami).

Aktami prawnymi regulującymi przeprowadzanie egzaminów maturalnych są:

1. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych. (DzU z 2007 r. Nr 83, poz. 562 z późniejszymi zmianami).
2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 10 kwietnia 2003 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie standardów wymagań będących podstawą przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów (DzU z 2003 r. Nr 90, poz. 846).
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 5 marca 2004 r. w sprawie ramowego programu szkolenia kandydatów na egzaminatorów, sposobu prowadzenia ewidencji egzaminatorów oraz trybu wpisywania i skreślenia egzaminatorów z ewidencji (DzU z 2004 r. nr 47, poz. 452 i DzU z 2006 r. nr 52, poz. 382).

III. MATURA W PYTANIACH UCZNIÓW

1. Co mi daje egzamin maturalny?	Nowy egzamin maturalny zapewnia: a) jednolitość zadań i kryteriów oceniania w całym kraju, b) porównywalność wyników, c) obiektywizm oceniania (kodowane prace maturalne, oceniane przez zewnętrznych egzaminatorów), d) rzetelność oceniania (wszystkie oceny są weryfikowane) e) możliwość przyjęcia na uczelnię bez konieczności zdawania egzaminu wstępnego.
2. Jakie są podstawowe zasady egzaminu maturalnego od roku 2007?	1. Egzamin maturalny sprawdza wiadomości i umiejętności określone w <i>Standardach wymagań egzaminacyjnych</i> . 2. Egzamin jest przeprowadzany dla absolwentów: a) liceów ogólnokształcących, b) liceów profilowanych, c) techników, d) uzupełniających liceów ogólnokształcących, e) techników uzupełniających. 3. Egzamin składa się z części ustnej, ocenianej przez nauczycieli w szkole i części pisemnej, ocenianej przez egzaminatorów zewnętrznych. 4. Harmonogram przebiegu egzaminów ustala dyrektor CKE i ogłasza go na stronie internetowej CKE.
3. Jakie egzaminy trzeba obowiązkowo zdawać na maturze?	1. Obowiązkowe są egzaminy z: a) języka polskiego – w części ustnej i pisemnej, b) języka obcego nowożytnego – w części ustnej i pisemnej, c) przedmiotu wybranego przez zdającego (zdawanego tylko w części pisemnej) spośród następujących przedmiotów: biologia, chemia, fizyka i astronomia, geografia, historia, historia muzyki, historia sztuki, matematyka, wiedza o społeczeństwie, wiedza o tańcu, a od roku 2009 również filozofia, informatyka, język łaciński i kultura antyczna. d) od roku 2010 matematyka będzie przedmiotem obowiązkowym dla wszystkich zdających. 2. Absolwenci szkół i oddziałów z nauczaniem języka danej mniejszości narodowej, oprócz obowiązkowych egzaminów wymienionych w punkcie 1., zdają dodatkowo egzamin z języka ojczystego w części ustnej i pisemnej.
4. Z jakich przedmiotów dodatkowych można zdawać maturę?	Absolwent może zdawać w danej sesji egzamin maturalny z jednego, dwóch lub trzech przedmiotów dodatkowych: a) języka obcego nowożytnego, innego niż obowiązkowy – w części ustnej i pisemnej, b) języka kaszubskiego – tylko w części ustnej lub tylko w części pisemnej lub w obu częściach, c) w części pisemnej z przedmiotów wymienionych w odpowiedzi 1c na pytanie 3., jeżeli nie wybrał ich jako przedmiotów obowiązkowych, a także z informatyki, języka łacińskiego i kultury antycznej.

<p>5. Na jakim poziomie będzie można zdawać poszczególne egzaminy?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Egzaminy z przedmiotów obowiązkowych mogą być zdawane na poziomie podstawowym albo rozszerzonym z wyjątkiem części ustnej języka polskiego i języka mniejszości narodowej, które są zdawane na jednym poziomie, określonym w standardach wymagań egzaminacyjnych. 2. Egzamin z przedmiotów dodatkowych jest zdawany na poziomie rozszerzonym. 3. Wyboru poziomu egzaminu z danego przedmiotu obowiązkowego zdający dokonuje w pisemnej deklaracji składanej przewodniczącemu szkolnego zespołu egzaminacyjnego na początku nauki w klasie maturalnej i potwierdzonej do 7 lutego roku, w którym przystępuje do egzaminu.
<p>6. Gdzie można zdawać maturę?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Maturę zdaje się we własnej szkole. 2. W szczególnych wypadkach może zaistnieć konieczność zdawania części ustnej egzaminu z języków obcych poza własną szkołą (np. z powodu braku nauczycieli danego języka). 3. Zdający, którzy ukończyli szkołę w latach poprzednich, a ich szkoła została zlikwidowana lub przekształcona, są kierowani do szkoły lub ośrodka egzaminacyjnego wyznaczonego przez komisję okręgową.
<p>7. Kiedy można zdawać maturę?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Maturę można zdawać raz w roku, w maju, według harmonogramu ustalonego przez dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej. 2. Osoby, które z poważnych przyczyn zdrowotnych lub losowych nie mogą przystąpić do egzaminu maturalnego z jednego lub więcej przedmiotów w wyznaczonym terminie, mogą w dniu egzaminu złożyć do dyrektora OKE wnioski za pośrednictwem dyrektora szkoły o wyrażenie zgody na przystąpienie przez nich do egzaminu z danego przedmiotu lub przedmiotów w terminie dodatkowym w czerwcu.
<p>8. Jakie warunki muszą być zapewnione w sali egzaminacyjnej?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sala, w której jest przeprowadzany egzamin, musi spełniać warunki określone w przepisach bhp i przepisach ppoż. 2. Do sali egzaminacyjnej, w której jest przeprowadzana część pisemna egzaminu maturalnego, nie można wносить żadnych urządzeń telekomunikacyjnych ani korzystać z nich w tej sali, pod groźbą unieważnienia egzaminu. 3. Przy stoliku może siedzieć wyłącznie jeden zdający. 4. Na stolikach w trakcie pisania mogą znajdować się jedynie arkusze egzaminacyjne, przybory pomocnicze i pomoce dopuszczone przez dyrektora CKE. 5. Zdający chory lub niepełnosprawny w trakcie egzaminu może mieć na stoliku leki i inne pomoce medyczne przepisane przez lekarza lub konieczne ze względu na chorobę lub niepełnosprawność. 6. Posiłki dla zdających i egzaminatorów mogą być dostępne jedynie na zewnątrz sali egzaminacyjnej poza czasem przeznaczonym na egzamin, z wyjątkiem przypadków, o których mowa w pkt 5.

<p>9. Jak powinien być zorganizowany egzamin?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. W skład zespołu przedmiotowego przeprowadzającego egzamin ustny wchodzi dwóch nauczycieli, z których co najmniej jeden musi być zatrudniony w innej szkole. W skład zespołu nie może wchodzić nauczyciel uczący danego zdającego w klasie maturalnej. 2. W skład zespołu nadzorującego przebieg egzaminu pisemnego w danej sali wchodzi co najmniej trzech nauczycieli, z których co najmniej jeden musi być zatrudniony w innej szkole. W skład zespołu nie mogą wchodzić nauczyciele danego przedmiotu oraz wychowawca zdających. 3. Egzamin pisemny przebiega zgodnie z harmonogramem określonym przez dyrektora CKE. Szczegóły dotyczące pracy z arkuszem egzaminacyjnym z poszczególnych przedmiotów określa każdorazowo informacja zawarta w arkuszu egzaminacyjnym. 4. W czasie egzaminu pisemnego w sali egzaminacyjnej przebywają co najmniej trzej członkowie zespołu nadzorującego. 5. W czasie egzaminu zdający nie powinni opuszczać sali egzaminacyjnej. Przewodniczący zespołu może zezwolić na opuszczenie sali tylko w szczególnie uzasadnionej sytuacji, po zapewnieniu warunków wykluczających możliwość kontaktowania się zdającego z innymi osobami, z wyjątkiem osób udzielających pomocy medycznej. 6. Członkowie zespołu nadzorującego przebieg egzaminu nie mogą udzielać wyjaśnień dotyczących zadań egzaminacyjnych ani ich komentować. 7. W przypadku stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań egzaminacyjnych lub zakłócania przebiegu egzaminu przewodniczący zespołu egzaminacyjnego przerywa egzamin danej osoby, prosi o opuszczenie sali egzaminacyjnej i unieważnia egzamin zdającego z danego przedmiotu. 8. Arkusze egzaminacyjne są zbierane po zakończeniu każdej części egzaminu.
<p>10. Jak sprawdzane są prace i ogłaszane wyniki matury?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poszczególne arkusze egzaminacyjne z każdego przedmiotu są sprawdzane i oceniane przez egzaminatorów zewnętrznych, przeszkolonych przez okręgowe komisje egzaminacyjne i wpisanych do ewidencji egzaminatorów. Każdy oceniony arkusz jest weryfikowany przez egzaminatora zwanego weryfikatorem. 2. Wynik egzaminu jest wyrażony w procentach. 3. Wynik egzaminu z dodatkowego przedmiotu nie ma wpływu na zdanie egzaminu, ale odnotowuje się go na świadectwie dojrzałości. 4. Komisja okręgowa sporządza listę osób zawierającą uzyskane przez te osoby wyniki i przesyła ją do szkoły wraz ze świadectwami dojrzałości.

<p>11. Kiedy egzamin maturalny uznawany jest za zdany?</p>	<p>Egzamin jest zdany, jeżeli zdający z każdego z trzech obowiązkowych przedmiotów (w przypadku języków zarówno w części ustnej, jak i pisemnej), uzyskał minimum 30% punktów możliwych do uzyskania za dany egzamin na zadeklarowanym poziomie. Zdający otrzymuje świadectwo dojrzałości i jego odpis wydane przez komisję okręgową.</p>
<p>12. Kiedy egzamin maturalny uznawany jest za niezdany?</p>	<p>Egzamin uważa się za niezdany jeżeli:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) zdający z któregośkolwiek egzaminu obowiązkowego, w części ustnej lub pisemnej, otrzymał mniej niż 30% punktów możliwych do uzyskania na zadeklarowanym poziomie, b) w trakcie egzaminu stwierdzono, że zdający pracuje niesamodzielnie i jego egzamin został przerwany i unieważniony, c) w trakcie sprawdzania prac egzaminator stwierdził niesamodzielność rozwiązywania zadań egzaminacyjnych i unieważniono egzamin.
<p>13. Czy niezdanie ustnej części jednego ze zdawanych języków przerywa zdawanie dalszej części egzaminu?</p>	<p>Nie przerywa. Zdający przystępuje do kolejnych egzaminów we wcześniej ogłoszonych terminach.</p>
<p>14. Czy prace maturalne po sprawdzeniu będą do wglądu dla zdającego?</p>	<p>Na wniosek zdającego komisja okręgowa udostępnia zdającemu do wglądu sprawdzone arkusze, w miejscu i czasie określonym przez dyrektora OKE.</p>
<p>15. Czy można powtarzać niezdany egzamin?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Absolwent, który przystąpił do wszystkich egzaminów z przedmiotów obowiązkowych w części ustnej i pisemnej i nie zdał jednego egzaminu (ustnego lub pisemnego), może przystąpić ponownie do egzaminu z tego przedmiotu, na tym samym poziomie w sesji poprawkowej w sierpniu. 2. Absolwent, który nie zdał egzaminu z określonego przedmiotu obowiązkowego, może przystąpić ponownie do egzaminu z tego przedmiotu w kolejnych sesjach egzaminacyjnych przez 5 lat. 3. Po upływie 5 lat od daty pierwszego egzaminu absolwent, o którym mowa w pkt 2., zdaje powtórny egzamin w pełnym zakresie. 4. Przy powtórnym egzaminie z języka obcego lub obowiązkowego przedmiotu wybranego absolwent może wybrać odpowiednio inny język obcy lub inny przedmiot, o ile nie wybrał danego przedmiotu jako dodatkowego.
<p>16. Czy można poprawiać wynik uzyskany na egzaminie?</p>	<p>Absolwent, który chce podwyższyć wynik egzaminu z jednego lub kilku przedmiotów, ma prawo przystąpić ponownie do egzaminu w kolejnych latach.</p>
<p>17. Czy można zdawać inne przedmioty dodatkowe?</p>	<p>Absolwent ma prawo zdawać egzaminy z kolejnych przedmiotów dodatkowych. Wyniki tych egzaminów odnotowywane są w aneksie do świadectwa dojrzałości.</p>

<p>18. Kto może być zwolniony z egzaminu z danego przedmiotu?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Laureaci i finaliści olimpiad przedmiotowych są zwolnieni z egzaminu z danego przedmiotu. 2. Laureatom i finalistom olimpiad uprawnienie wymienione w pkt 1. przysługuje także wtedy, gdy przedmiot nie był objęty szkolnym planem nauczania danej szkoły. 3. Osoba zwolniona z egzaminu będzie miała na świadectwie dojrzałości w rubryce danego przedmiotu wpisaną informację o równoważności zwolnienia z uzyskaniem 100% punktów na poziomie rozszerzonym oraz o uzyskanym na olimpiadzie tytule.
<p>19. Jaki wpływ na świadectwo maturalne będą miały oceny uzyskane w szkole ponadgimnazjalnej?</p>	<p>Oceny uzyskane w szkole ponadgimnazjalnej znajdują się na świadectwie ukończenia szkoły, natomiast na świadectwie dojrzałości są zamieszczone tylko wyniki egzaminów maturalnych i wyniki olimpiady, o ile będą podstawą zwolnienia z danego egzaminu.</p>
<p>20. Czy zdawanie matury jest konieczne, aby ukończyć szkołę?</p>	<p>Można ukończyć szkołę i nie przystąpić do matury, ponieważ nie jest ona egzaminem obowiązkowym. Jedynie te osoby, które będą chciały kontynuować naukę w wyższej uczelni, muszą zdać egzamin maturalny. Podobnie do niektórych szkół policealnych nie wystarczy świadectwo ukończenia szkoły, ale jest wymagane świadectwo dojrzałości.</p>
<p>21. Na jakich zasadach zdają egzamin absolwenci niepełnosprawni?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Absolwenci niepełnosprawni lub niesprawni czasowo przystępują do egzaminu w powszechnie obowiązujących terminach i według obowiązujących wymagań egzaminacyjnych, w warunkach i w formie dostosowanych do rodzaju niesprawności. 2. Za zapewnienie warunków i formy przeprowadzania egzaminu odpowiednich do możliwości zdających o specjalnych potrzebach edukacyjnych odpowiada dyrektor szkoły.
<p>22. Czy osoby z dysleksją rozwojową będą rozwiązywać inne zadania niż pozostali zdający?</p>	<p>Na poziomie maturalnym dla osób dyslektycznych nie przewiduje się różnicowania arkuszy ani wydłużenia czasu ich rozwiązywania. Możliwe jest jedynie zastosowanie odrębnych kryteriów oceniania prac pisemnych.</p>
<p>23. W jakich sytuacjach można złożyć odwołanie od egzaminu?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jeżeli w trakcie egzaminu w części ustnej lub pisemnej nie były przestrzegane przepisy dotyczące jego przeprowadzenia, absolwent może w terminie 2 dni od daty egzaminu zgłosić zastrzeżenia do dyrektora komisji okręgowej. 2. Dyrektor komisji okręgowej rozpatruje zgłoszone zastrzeżenia w terminie 7 dni od daty ich otrzymania. 3. Rozstrzygnięcia dyrektora komisji okręgowej są ostateczne. 4. Nie przysługuje odwołanie od wyniku egzaminu.

<p>24. Jaka będzie matura absolwentów szkół z ojczystym językiem mniejszości narodowych?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Absolwenci szkół lub oddziałów z językiem nauczania mniejszości narodowych mogą zdawać na egzaminie przedmiot lub przedmioty w języku polskim lub odpowiednio w języku danej mniejszości narodowej. Wyboru języka, w którym będzie zdawany przedmiot, absolwent dokonuje wraz z deklaracją wyboru przedmiotu, o której mowa w pytaniu 5. 2. Absolwenci szkół z językiem wykładowym mniejszości narodowych, którzy zdecydują się pisać maturę w języku ojczystym, otrzymają te same arkusze egzaminacyjne co pozostali uczniowie.
<p>25. Czy matura zapewni dostanie się na wybrany kierunek studiów?</p>	<p>Matura nie daje gwarancji automatycznego dostania się na studia. Warunki rekrutacji na daną uczelnię ustala senat tej uczelni. Ustawa o szkolnictwie wyższym zastrzega, że uczelnie nie będą organizować egzaminów wstępnych dublujących maturę. To znaczy, jeżeli kandydat na studia zdał na maturze egzamin z wymaganego na dany wydział przedmiotu, to jego wynik z egzaminu maturalnego będzie brany pod uwagę w postępowaniu kwalifikacyjnym.</p>

IV. STRUKTURA I FORMA EGZAMINU

1. Opis egzaminu

Egzamin maturalny z języka łacińskiego i kultury antycznej ma formę pisemną i zdawany jest na jednym poziomie – rozszerzonym.

Egzamin z języka łacińskiego i kultury antycznej może być zdawany jako egzamin dodatkowy.

Egzamin trwa 180 minut.

W trakcie obu części egzaminu zdający mogą korzystać ze słownika łacińsko – polskiego oraz atlasu historycznego.

2. Szczegółowy opis egzaminu

Arkusze egzaminacyjne składają się z trzech części

Część pierwsza egzaminu polega na rozwiązaniu testu leksykalno-gramatycznego.

Test leksykalno-gramatyczny

Sprawdza operatywną znajomość gramatyki łacińskiej z całego zakresu wymagań egzaminacyjnych określonych w standardach wymagań egzaminacyjnych z języka łacińskiego i kultury antycznej. Zawiera pytania zamknięte: wielokrotnego wyboru, dobierania, prawda – fałsz. Podstawowe czynności sprawdzane w teście to:

- uzupełnianie łacińskich zdań właściwą formą wyrazową,
- dopasowywanie paralelnych form,
- określanie zjawisk składniowych w zdaniu,
- dokonywanie transformacji gramatycznych,
- wyjaśnianie pojęć i terminów używanych we współczesnej polszczyźnie pochodzących z języka łacińskiego.

Część druga polega na przekładzie na język polski jednego, wybranego spośród dwóch załączonych do arkusza oryginalnych tekstów łacińskich.

Przekład tekstu

Jest to zadanie otwarte. Zdający wybiera do tłumaczenia jeden spośród dwu oryginalnych tekstów napisanych w języku łacińskim (katalog dzieł i ich autorów zamieszczono w rozdziale „Wymagania egzaminacyjne”). Tekst dany do tłumaczenia będzie stanowić zwartą całość, niewymagającą szerszego kontekstu. Tekst będzie miał objętość około 130 słów. W uzasadnionych przypadkach podane zostaną informacje związane z kontekstem; ewentualne archaizmy i oboczności będą objaśnione lub zastąpione formami klasycznymi. W tej części egzaminu badana jest umiejętność stosowania poprawnych technik przekładu tekstu oryginalnego na język polski, zastosowania w przekładzie właściwych polskich odpowiedników leksykalnych dla łacińskich wyrazów i związków frazeologicznych, tworzenia jednorodnego stylistycznie, spójnego wewnątrz tekstu przekładu. Zdający może korzystać ze słownika łacińsko-polskiego.

Część trzecia egzaminu polega na napisaniu w języku polskim wypracowania na wskazany temat, z wykorzystaniem materiału tekstowego oraz ilustracyjnego zawartego w arkuszu egzaminacyjnym.

Wypracowanie

Ta część egzaminu sprawdza samodzielne i twórcze zastosowanie wiedzy z zakresu kultury antycznej oraz umiejętność wskazywania związków kultury i tradycji antycznej z kulturą współczesną. Materiał tekstowy nie będzie przekraczać łącznie 1000 słów. Materiał ilustracyjny zawierać będzie maksymalnie 3 źródła ikonograficzne.

3. Zasady oceniania arkusza egzaminacyjnego

Test leksykalno-gramatyczny– za każde poprawnie rozwiązane zadanie przyznaje się liczbę punktów wymienioną obok zadania: łącznie 10 punktów.

Przekład tekstu – jak w tabeli poniżej

Kryterium ogólne	Kryterium szczegółowe	Punktacja	Łączna liczba punktów
Przekład zdań	Za każdą znaczącą część zdania	1	22
Poprawność językowa i stylistyczna	Trafny dobór polskich odpowiedników leksykalnych dla łacińskich wyrazów i związków frazeologicznych, nienaganne pod względem składniowym techniki przekładu.	3	3
	Poprawny dobór polskich odpowiedników leksykalnych dla łacińskich wyrazów i związków frazeologicznych, poprawne pod względem składniowym techniki przekładu.	2	
	Tylko w części zgodny z sensem oryginału dobór polskich odpowiedników leksykalnych dla łacińskich wyrazów i związków frazeologicznych, tylko częściowo poprawna składnia.	1	
razem			25

Wypracowanie– jak w tabeli poniżej

KRYTERIA		Punktacja	Ogólna liczba punktów
Rozwinięcie tematu	Zastosowanie wiedzy z kultury antycznej	0 – 4	12
	Stopień wykorzystania tekstów kultury	0 – 6	
	Prezentacja własnego stanowiska	0 – 2	
Kompozycja		0 – 1	3
Poprawność językowa i stylistyczna		0 – 2	
razem		15	15

V. WYMAGANIA EGZAMINACYJNE

Standardy wymagań, będące podstawą przeprowadzania egzaminu maturalnego z języka łacińskiego i kultury antycznej, obejmują trzy obszary:

- I. Wiadomości i rozumienie
- II. Korzystanie z informacji
- III. Tworzenie informacji

W ramach każdego obszaru nazwano standardy wynikające z *Podstawy programowej* z języka łacińskiego. Przedstawiają one tylko te wiadomości i umiejętności, które będą sprawdzane na egzaminie maturalnym. Wskazują one na:

- zakres treści nauczania, na podstawie których będzie sprawdzany stopień opanowania określonej w standardzie umiejętności,
- rodzaje informacji do wykorzystania podczas egzaminu,
- rodzaje informacji do tworzenia.

Przedstawione poniżej standardy wymagań egzaminacyjnych z języka łacińskiego i kultury antycznej są dosłownym przeniesieniem fragmentu rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 10 kwietnia 2003 r., zmieniającego rozporządzenie w sprawie standardów wymagań będących podstawą przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów.

Standardy wymagań egzaminacyjnych

I. WIADOMOŚCI I ROZUMIENIE

Zdający zna i rozumie:

1. Gramatykę języka łacińskiego:	
W ZAKRESIE MORFOLOGII	
1) rzeczownik: formy fleksyjne rzeczowników deklinacji 1. – 5.; nieregularności w odmianie rzeczowników: <i>filius, deus, vis, domus, Iuppiter</i> ; pluralia tantum; równozgłoskowe nazwy rzek i miejscowości z <i>nominativus singularis</i> na <i>-is</i> ,	
2) przymiotnik: formy fleksyjne przymiotników deklinacji 1. – 3.; regularne, nieregularne i opisowe stopniowanie przymiotników,	
3) zaimek: formy fleksyjne i zasady użycia zaimków osobowych, dzierżawczych, wskazujących, określających, względnych, pytających, zwrotnych, nieokreślonych; formy i zasady użycia przymiotników zaimkowych,	
4) liczebnik: liczebniki główne i porządkowe,	
5) przysłówek: zasady tworzenia przysłówek od przymiotników deklinacji 1. – 3.; zasady regularnego i nieregularnego stopniowania	

<p>przysłówek,</p> <p>6) czasownik: formy podstawowe czasowników; strona czynna i bierna we wszystkich czasach w indykatiwie i koniunktiwie; infinitivus activi i passivi praesentis, perfecti, futuri; imperativus praesentis activi i passivi; participia: participium praesentis activi, participium perfecti passivi, participium futuri activi, participium futuri passivi (gerundivum); gerundium; supinum; czasowniki nieregularne: „sum” i złożenia; „eo” i złożenia; „volo”, „nolo”, „malo”; „fero”; „fio”; „odi”, „memini”, „coepi”; verba deponentia i semideponentia, verba defectiva; gramatyczna kategoria czasu oraz trybu (funkcje koniunktiwu),</p>	
<p>W ZAKRESIE SKŁADNI</p>	
<p>7) części zdania: podmiot, orzeczenie (proste i złożone), przydawka (przymiotnikowa, dopełniaczowa, przyimkowa), dopełnienie (bliższe i dalsze), okolicznik,</p> <p>8) związki składniowe w zdaniu: związek zgody, związek rekcji, w tym rekcja czasowników, przyimków, liczebnika milia, związek przynależności,</p> <p>9) funkcje komunikatywne zdań (zdanie oznajmujące, pytajne, rozkazujące), struktura składniowa zdania w stronie czynnej i biernej, w tym z deponentiami jako orzeczeniami,</p> <p>10) funkcje składniowe i semantyczne rzeczownika w poszczególnych przypadkach (tzw. składnia przypadków),</p> <p>11) funkcje składniowe i semantyczne nieosobowych form czasownika (infinitivus, participium, gerundium, supinum),</p> <p>12) konstrukcje składniowe charakterystyczne dla łaciny (accusativus cum infinitivo, nominativus cum infinitivo, ablativus absolutus, coniugatio periphrastica activa, coniugatio; periphrastica passiva, accusativus duplex, nominativus duplex, dativus possessivus; składnia nazw miast),</p> <p>13) sposoby wyrażania przeczenia, consecutio temporum,</p> <p>14) budowę zdań złożonych współrzędnie i podrzędnie.</p>	
<p>2. Kulturę i tradycję antyczną – w zakresie wspólnym dla obu języków:</p>	
<p>1) religię i mitologię: mity Greków i Rzymian; wierzenia religijne Greków i Rzymian, kult i obrzędowość, genezę teatru i igrzysk olimpijskich; początki chrześcijaństwa,</p> <p>2) architekturę i sztukę: grecką architekturę sakralną (porządki architektoniczne); rzeźbę grecką okresu klasycznego i hellenistycznego; malarstwo wazowe;</p>	

- architekturę Rzymu – sakralną, użyteczności publicznej, kommemoratywną,
- 3) filozofię i historię nauki w starożytności: główne kierunki filozoficzne i ich najwybitniejszych przedstawicieli: jońska filozofia przyrody, sofiści, Sokrates, Platon, Arystoteles, kierunki okresu hellenistycznego (epikureizm, stoicyzm, sceptycyzm, cynizm), filozofię w Rzymie; antyczne centra naukowe (Ateny, Aleksandria); najważniejsze wynalazki i osiągnięcia naukowe starożytności,
 - 4) życie polityczne i obywatelskie Greków i Rzymian: formy sprawowania władzy (demokracja ateńska, ustrój polityczny Sparty, tyrania, monarchia, republika, dyktatura, pryncypat i cesarstwo rzymskie), instytucje i urzędy państwowe, podstawowe pojęcia związane z armią grecką i rzymską, strukturę społeczną mieszkańców Grecji i Rzymu (prawa i obowiązki obywateli, niewolnictwo),
 - 5) literaturę (i gatunki literackie) oraz jej najwybitniejszych przedstawicieli: epos (Homer, Wergiliusz), lirykę (Safona, Alkajos, Archiloch, Tyrtajos, Anakreont, Katullus, Owidiusz, Horacy), sielankę (Teokryt, Wergiliusz), satyrę (Horacy), tragedię (Ajschylos, Sofokles, Eurypides), komedię (Arystofanes, Menander, Plaut), historiografię grecką (Herodot) i rzymską (Liwiusz, Tacyt), retorykę i jej najwybitniejszych przedstawicieli (Demostenes i Cynceron), epistolografię (Cynceron, Seneka, Pliniusz Młodszy), początki piśmiennictwa chrześcijańskiego (antyczne przekłady Biblii, autorów polsko – łacińskich: Janicki, Kochanowski, Sarbiewski),
 - 6) życie codzienne Greków i Rzymian: rodzinę i dom (prawa rodziców i prawa dzieci, nazwisko Rzymianina, uroczystości rodzinne: urodziny, ślub, pogrzeb, domy mieszkalne, dzień powszedni Rzymianina), szkołę i wychowanie (kalokagatia – ideał wychowania ateńskiego, wychowanie spartańskie, etapy kształcenia w Rzymie); rozrywki i życie towarzyskie, widowiska teatralne i cyrkowe, termy; przyjęcia i zabawy,
 - 7) historię i geografii Grecji: warunki naturalne i krainy geograficzne, kulturę minojską i mykeńską, Wielką Kolonizację i jej zasięg terytorialny, najważniejsze konflikty polityczne i militarne: wojny perskie, wojna peloponeska, wojny z Macedonią, podboje Aleksandra Wielkiego, utratę niepodległości,
 - 8) historię i geografii Rzymu: rolę Lacjum i Etrurii w rozwoju cywilizacji rzymskiej; konflikty zewnętrzne: wojny punickie, podboje Cezara, zasięg terytorialny imperium i zarząd prowincjami, konflikty wewnętrzne: walki plebejuszy z patrycjuszami, dyktaturę Sulli, powstanie Spartakusa, triumwiraty i wojny domowe w I wieku p.n.e., prześladowania chrześcijan i edykt mediolański, podział cesarstwa, upadek Cesarstwa Zachodniego, najazdy barbarzyńców.

II. KORZYSTANIE Z INFORMACJI

Zdający umie:

- 1) stosować wiedzę o gramatyce i leksyce łacińskiej do:
 - a) rozpoznawania form morfologicznych,
 - b) określania funkcji i zastosowania składniowych form morfologicznych,
 - c) dokonywania prostych transformacji gramatycznych,
 - d) klasyfikowania zdań podrzędnych,
 - e) identyfikowania charakterystycznych dla łaciny konstrukcji składniowych,
 - f) wyjaśniania pojęć i terminów w języku polskim, mających źródło w łacinie,
- 2) odczytywać oryginalny tekst, czyli:
 - a) wyszukiwać informacje szczegółowe,
 - b) rozpoznawać funkcję poszczególnych elementów tekstu oraz związków między nimi,
- 3) tłumaczyć tekst, czyli:
 - a) rozpoznawać ogólny sens tekstu,
 - b) oddać w przekładzie ogólny charakter i funkcję tłumaczonego tekstu,
 - c) stosować poprawne techniki przekładu łacińskich struktur morfologicznych, składniowych, zdaniowych, ponadzdaniowych,
 - d) znajdować właściwe polskie odpowiedniki leksykalne dla łacińskich wyrazów i związków frazeologicznych,
 - e) redagować spójny i poprawny stylistycznie przekład.

III. TWORZENIE INFORMACJI

Zdający potrafi interpretować przekazy kulturowe i tworzyć tekst własny, czyli:

- 1) analizować i syntezować treści zawarte w materiale źródłowym,
- 2) selekcjonować posiadane wiadomości i wykorzystywać je do wykonania zadania,
- 3) integrować wiedzę z różnych dziedzin,
- 4) wyrażać i uzasadniać swój punkt widzenia, opinię,
- 5) redagować wypowiedź, przestrzegając treściowych i formalnych zasad organizacji tekstu,
- 6) formułować wypowiedź zgodnie z zasadami poprawności językowej.

Z ustawowych zapisów wynika, że informator powinien zawierać także opis zakresu egzaminu.

Egzamin sprawdza stopień opanowania przez zdającego wiadomości i umiejętności w zakresie:

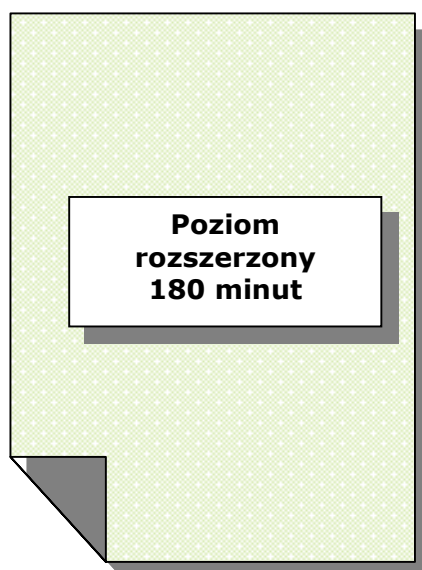
- operatywnej znajomości gramatyki łacińskiej,
- rozumienia oryginalnego tekstu pisanego,
- tłumaczenia tekstu (tworzenia poprawnego merytorycznie i formalnie przekładu dzieła oryginalnego na język polski),
- interpretacji przekazów kultury antycznej (literackich i ikonograficznych).

Ponieważ niektóre zadania maturalne będą zredagowane w odniesieniu do tekstów oryginalnych, chcemy poinformować, że fragmenty tekstów do tłumaczenia na język polski pochodzą będą z dzieł autorów starożytnych zawartych w „Katalogu autorów i tekstów”, zamieszczonym niżej.

Katalog autorów i tekstów

Gajusz Juliusz Cezar	<i>O wojnie galijskiej</i> <i>O wojnie domowej</i>	
Nepos	<i>Żywoty</i>	
Marek Tulliusz Cynceron	Mowy:	<i>Przeciwko Katylinie</i> <i>W obronie Archiasza</i> <i>Przeciwko Werresowi</i> <i>W obronie Sestiusza</i>
	Traktaty:	<i>O przyjaźni</i> <i>O starości</i> <i>O państwie</i> <i>O obowiązkach</i> <i>O mówcy</i> <i>Rozmowy tuskulańskie</i>
		<i>Listy (wybór) Ad Atticum</i> <i>Ad Familiares</i> <i>Ad Quintum</i>
Liwiusz	<i>Historia (księgi I, XXI, XXII)</i>	
Seneka	<i>Listy moralne do Lucyliusza</i>	
Katullus	<i>Pieśni (wybór)</i>	
Horacy	<i>Pieśni (wybór)</i> <i>Sztuka poetycka</i>	
Wergiliusz	<i>Eneida</i>	
Owidiusz	<i>Metamorfozy</i> <i>Żale</i>	

VI. PRZYKŁADOWE ARKUSZE I SCHEMATY OCENIANIA

Miejsce
na naklejkę
z kodem szkoły

dysleksja

EGZAMIN MATURALNY Z JĘZYKA ŁACIŃSKIEGO I KULTURY ANTYCZNEJ

POZIOM ROZSZERZONY

Czas pracy 180 minut

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 12 stron. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
3. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
4. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.
5. Podczas egzaminu możesz korzystać ze słownika łacińsko-polskiego oraz atlasu historycznego.
6. Wypełnij tę część karty odpowiedzi, którą koduje zdający. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
7. Na karcie odpowiedzi wpisz swoją datę urodzenia i PESEL. Zamaluj ■ pola odpowiadające cyfrom numeru PESEL. Błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊙ i zaznacz właściwe.

Życzymy powodzenia!

Za rozwiązanie
wszystkich zadań
można otrzymać
łącznie **50 punktów**

Część I – 10 pkt
Część II – 25 pkt
Część III – 15 pkt

Wypełnia zdający
przed rozpoczęciem pracy

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

PESEL ZDAJĄCEGO

--	--	--

KOD
ZDAJĄCEGO

Część I – TEST LEKSYKALNO – GRAMATYCZNY

W zadaniach od 1. do 4. zakreśl jedną możliwość (A,B,C,D) poprawnego uzupełnienia zdania, tak aby zachować znaczenie zdania wyjściowego.

Zadanie 1. (1 pkt)

Pro patria semper pugnare debemus.

Nobis.....

- A. pro patria semper pugnamus.
- B. pro patria semper pugnandum est.
- C. pro patria semper pugnandae sumus.
- D. pro patria semper pugnatum est.

Zadanie 2. (1 pkt)

Vilius argentum quam aurum est.

Vilius argentum est.

- A. auro
- B. auri
- C. aurum
- D. auribus

Zadanie 3. (1 pkt)

Ad eas res conficiendas Orgetorix deligitur.

Constat ad eas res conficiendas Orgetorigem

- A. delegisse.
- B. delectum est.
- C. delectus est.
- D. deligi.

Zadanie 4. (1 pkt)

Heracles puerulus dragonem occisit.

Draco ab occisus est.

- A. Heracle puerulo
- B. Heraclis pueruli
- C. Heracli puerulo
- D. Heracles puerulus

W zadaniach od 5. do 10. zakreśl jedyną poprawną możliwość (A,B,C,D) uzupełnienia zdań.

Zadanie 5. (1 pkt)

Coniuratio Catilinae facta est Cicerone

- A. consulis.
- B. consule.
- C. consulibus.
- D. consul.

Zadanie 6. (1 pkt)

Marcus locum capit hortu

- A. condendi.
- B. condendo.
- C. ad condendum.
- D. condenda.

Zadanie 7. (1 pkt)

Hoc incredibile est.

- A. dictu
- B. dictum
- C. dicendum
- D. ad dictum

Zadanie 8. (1 pkt)

Timeo, ne inimicus meus hic

- A. veniret.
- B. veniebat.
- C. veniat.
- D. venisset.

Zadanie 9. (1 pkt)

Dux fortiter cadit.

- A. pugnantes
- B. pugnantis
- C. pugnante
- D. pugnans

Zadanie 10. (1 pkt)

Qua natus est Alexander, eadem templum Dianae conflagravit.

- A. noctis
- B. noctes
- C. nocte
- D. nocti

Część II – PRZEKŁAD TEKSTU

Zadanie 11. (25 pkt)

Dokonaj przekładu na język polski jednego z dwóch podanych niżej fragmentów dzieł autorów klasycznych.

Tekst nr 1

M. Tullius Cicero, *In Catilinam oratio* III 21,22

Hic quis potest esse tam aversus a vero, tam praeceps, tam mente captus, qui neget haec omnia, quae videmus,[...] deorum immortalium nutu ac potestate administrari? Etenim cum esset ita

Część III - WYPRACOWANIE

Zadanie 12. (15 pkt)

Temat: Na podstawie danych materiałów i wiedzy własnej przedstaw krótko mit Narcyza, wyjaśnij jego symbolikę oraz pojęcie narcyzmu. Analizując teksty literackie i ikonograficzne, zwróć uwagę na różnice w przedstawieniu postaci Narcyza.

MATERIAŁ TEKSTOWY

Publiusz Ovidiusz Naso, *Metamorfozy* ks. III (fragmenty)

„Narcyz miał lat szesnaście, jeszcze chłopiec, a już wyglądał na młodzieńca. Lgnęli do niego chłopcy i dziewczęta. Lecz w kształtnym ciele tkwiła jakaś duma dzika, nie dał się dotknąć chłopcu ni dziewczynie. Gdy raz naganiał w sieci płochliwe jelonki, ujrzała go znieścacka Nimfa, ta, co nie umie zmilczeć, ani odezwać się pierwsza, oddźwięczna nimfa Echo. [...] Junona ją skarżała, ponieważ, gdy mogła przyłapać na wzgórzu nimfy w ramionach Jowisza, ona tak chytrze Junonę zwodziła rozmową, póki nimfy nie pierzchły. Junona dowiedziała się o tym i rzekła:

– Władza mowy będzie ci odjęta.

Echo tylko jąka się i powtarza usłyszane słowa. Właśnie ujrzała Narcyza błądzącego po lesie i miłością do niego zapalała. [...] Wybiega z gęstwiny, aby zarzucić chłopcu ręce na szyję. Lecz on ucieka.

– Weź te ręce – woła – wpierv umrę niż pokocham ciebie! [...]

Tak zrażał sobie Narcyz wszystkie nimfy zewsząd. Tak i chłopców odrzucał. Wreszcie jeden wzgardzony wznosił ręce do nieba mówiąc:

– Niech i on kocha, nie będąc kochanym.

Słuszną tę prośbę spełniła Ramnuzja (Nemesis). Było źródło przejrzyste, srebrzące się blaskiem. [...] Tu chłopiec strudzony polowaniem i skwarem położył się na trawie, podziwiając piękno miejsca i źródło. Gdy chciał ugasić pragnienie, nagle inne pragnienie w nim się obudziło.”

Pauzaniusz, *Wędrowka po Helladzie*, t. III: *U stóp boga Apollona IX*, 7–8 (fragmenty)

„W obrębie terytorium tespijskiego jest miejsce zwane Donakon. Tam właśnie znajduje się źródło Narcyza, w którym – jak głosi legenda – ów miał się przeglądać i nieświadomy, że widzi własne odbicie, zakochać się w sobie i z tej miłości nad nim właśnie umrzeć. Jest to jednak zgoła niedorzeczne, by ktoś będąc na tyle dorosły, żeby się zakochać, nie potrafił odróżnić człowieka od jego odbicia.

Istnieje też o nim inna legenda mniej znana od tamtej, według której Narcyz miał bliźniaczą siostrę, pod każdym względem bardzo do siebie podobną. Otóż Narcyz zakochał się w siostrze, a kiedy umarła, chodził nad źródło i choć wiedział, że widzi własne odbicie, to – z powodu swej miłości – wyobrażał sobie, że ogląda obraz swej siostry”.

Zbigniew Herbert, *Król mrówek, Narcyz* (fragmenty)

„Wbrew legendzie, która przypisuje mu wielką urodę, Narcyz był pospolitym chłopakiem o wulgarnych rysach, nieczystej cerze, szerokich barach i długich kończynach. Przypominał do złudzenia owych głuptasów z elektryczną gitarą lub filmowych bohaterów, poszukujących daremnie sensu życia na dnie pustej duszy, którzy po idiotycznych perypetiach marnie kończą, a trzeźwy widz pamięta z tego galimatiasu picia, łózkowania, bijatyk – tylko markę samochodu, jaki zawiózł ich dobrotliwie w przepaść. Najbardziej wiarygodny portret Narcyza przekazał nam Caravaggio. Przedstawia on ulicznika, jednego z tych, którzy zabijają swego dobroczyńcę deską z płotu. Ulicznik pochyla się nad kałużą.

Z braku innych zainteresowań, Narcyz dedykował swoje życie łamaniu serc. Był brutalny i cyniczny – argotyczna odmiana człowieczeństwa – był ulubieńcem naiwnych dziewcząt. [...] Jednakże brutalność i głupota potrzebują spoiwa, trzeciego pierwiastka, by stworzyć trwałą molekułę charakteru. Tym pierwiastkiem jest najczęściej sentymentalizm.

– Więc i on zakochał się.”

MATERIAŁ IKONOGRAFICZNY

Caravaggio, *Narcyz przeglądający się w kałuży*, olej

WYPRACOWANIE

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

A series of 20 horizontal dotted lines for writing.

OCENIANIE

Część 1. Test leksykalno-gramatyczny

Nr zadania	Odpowiedź	Punkty
1.	B <i>pro patria semper pugnandum est</i>	1
2.	A <i>auro</i>	1
3.	D <i>deligi</i>	1
4.	A <i>Heracle puerulo</i>	1
5.	B <i>consule</i>	1
6.	B <i>condendo</i>	1
7.	A <i>dictu</i>	1
8.	C <i>veniat</i>	1
9.	D <i>pugnans</i>	1
10.	C <i>nocte</i>	1
Razem:		10

Część 2. Przekład tekstu oryginalnego

UWAGA: za przekład można przyznać maksymalnie 25 punktów.

Lp.	Przekład tekstu nr 1: M. T. Cicero, <i>In Catilinam oratio III</i> , 21,22		
	zdanie	punkty	
		cząst.	maks.
1	Hic quis potest esse,	0-1	0-5
	tam aversus a vero,	0-1	
	tam praeceps, tam mente captus	0-1	
	qui neget haec omnia (...)	0-1	
	deorum immortalium nutu ac potestate administrari?	0-1	
	Zrozumienie sensu całego zdania*	0-1	
2	Etenim, cum esset ita responsum	0-1	0-5
	caedes, incendia, interitum rei publicae comparari	0-1	
	et ea quae tum propter magnitudinem scelerum nunnullis incredibilia videbantur	0-1	
	ea non modo cogitata a nefariis civibus	0-1	
	verum etiam suscepta esse sensistis	0-1	
	Zrozumienie sensu całego zdania*	0-1	
3	Illud vero nonne ita praesens est	0-1	0-6
	ut nutu Iovis Optimi Maximi factum esse videatur	0-1	
	ut, cum hodierno die mane	0-1	
	per forum meo iussu	0-1	
	et coniurati et eorum indices in aedem Concordiae ducerentur	0-1	
	eo ipso tempore signum statueretur	0-1	
	Zrozumienie sensu całego zdania*	0-1	
4	Quo collocato	0-1	0-6
	atque ad vos senatumque converso	0-1	

	omnia quae erant contra salutem omnium cogitata	0-1	
	illustrata et patefacta vidistis	0-1	
	Quibus ego si me restitisse dicam, nimium mihi sumam.	0-1	
	Zrozumienie sensu całego zdania*	0-1	
5	Poprawność językowa i stylistyczna całości	0-1- 2-3	0-3
	razem		25

lp	Przekład tekstu nr 2: C.I. Caesar, <i>Comentarii de bello Gallico</i>, 60, 62		
1	Itaque sub vesperum Labienus consilio convocato	0-1-2	11
	cohortatus ut ea, quae imperavisset	0-1-2	
	diligenter industrieque administrarent	0-1	
	naves quas Metiosedo deduxerat	0-1	
	singulas equitibus Romanis attribuit	0-1	
	et prima confecta vigilia	0-1	
	IV milia passuum secundo flumine	0-1	
silentio progredi ibique se expectare iubet	0-1-2		
	Zrozumienie całości zdania*	0-1	
2	Quinque cohortes (...) castris praesidio relinquit	0-1	5
	quinque eiusdem legionis reliquas	0-1	
	de media nocte	0-1	
	cum omnibus impedimentis	0-1	
	magno tumultu proficisci imperat	0-1	
	Zrozumienie całości zdania*	0-1	
3	Conquirit etiam lintres	0-1	3
	has magno sonitu remorum incitatas	0-1	
	in eandem partem mittit	0-1	
	Zrozumienie całości zdania*	0-1	
4	Ipsa post paulo silentio egressus	0-1	3
	cum tribus legionibus eum locum petit	0-1	
	quo naves adpelli iusserat	0-1	
	Zrozumienie całości zdania*	0-1	
5	Poprawność językowa i stylistyczna	0-1-3	3
	razem		25
* Punkt ten jest przyznawany tylko wtedy, gdy abiturient przetłumaczył niepoprawnie lub nie przetłumaczył punktowanych części zdania, natomiast zaproponowana przez niego wersja zachowuje ogólny sens zdania. Punktu tego nie przyznaje się, gdy za tłumaczenie poszczególnych części zdania zdający uzyskał maksymalną liczbę punktów.			

Część 3. Wypracowanie

Temat: Na podstawie danych materiałów i wiedzy własnej przedstaw krótko mit Narcyza, wyjaśnij jego symbolikę oraz pojęcie narcyzmu. Analizując teksty literackie i ikonograficzne, zwróć uwagę na różnice w przedstawieniu postaci Narcyza.

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (można przyznać maksymalnie 12 punktów)

Wykorzystując posiadaną wiedzę z kultury antycznej uczeń,

1. przedstawia mit o Narcyzie, np.: 0-2
 - a. młodzieniec z Beocji, który miał „dożyć starości, jeśli nie będzie siebie oglądał”,
 - b. przedmiot pożądań wielu dziewcząt i nimf, sam nieczuły na ich względy,
 - c. zakochana w nim nimfa Echo, niekochana przez niego usunęła się, nikła powoli, aż został jej tylko głos,
 - d. Nemezis, wysłuchawszy modlitw wzgardzonych dziewcząt i chłopców, sprawiła, że Narcyz zobaczył swoją twarz w wodzie i zakochał się w swoim odbiciu,
 - e. odtąd obojętny na świat wpatrywał się w swoje odbicie, aż umarł,
 - f. w miejscu jego śmierci wyrósł kwiat zwany narcyzem.
2. interpretuje mit o Narcyzie jako opowieść (wyjaśnia symbolikę mitu), np.: 0-2
 - a. o pysze, odrzuceniu miłości i o karze za to,
 - b. o uwielbieniu samego siebie i odwróceniu się od świata,
 - c. o tęsknocie miłosnej daremnej, niemożliwej do zaspokojenia,
 - d. o nieuniknionym końcu krótkotrwałego piękna,
 - e. o śmierci, która jest jednocześnie początkiem nowego życia,
 - f. kwiat narcyz symbolem zimnej, nieczulej urody,
 - g. Narcyz – symbol samouwielbienia, niezdolności do miłości.
3. interpretuje fragmenty *Metamorfoz Owidiusza*, np.: 0-1
 - a. opisuje i charakteryzuje Narcyza (piękny, dumny, hardy, młodzieniec),
 - b. nawiązuje do wątku nimfy Echo,
 - c. zauważa przyczynę odrzucania przez Narcyza miłości (duma, pycha, poczucie własnej wyższości),
 - d. opisuje okoliczności zakochania się w sobie (w czasie odpoczynku, w pięknym i spokojnym miejscu),
4. analizuje i interpretuje fragmenty *Wędrówek po Helladzie Pauzania*, np.: 0-1
 - a. zauważa związek mitu z rzeczywistością geograficzną (opis miejsca, podanie nazw miejscowości),
 - b. zwraca uwagę na to, że autor wspomina o dwóch różnych wersjach mitu,
 - c. dostrzega silny związek uczuciowy między rodzeństwem Narcyzem i jego siostrą,
 - d. dostrzega, że przytoczona jako druga wersja legendy mogłaby usprawiedliwiać postępowanie Narcyza,
 - e. dostrzega racjonalną interpretację mitu,
 - f. ujęcie inne niż u Owidiusza
5. opisuje i interpretuje obraz Caravaggia, np.: 0-2
 - a. ubiór jego i uczesanie zgodne ze stylem epoki,
 - b. wpatrzony w taflę wody (kałużę), w swoje odbicie,
 - c. niemogący oderwać wzroku od odbicia w wodzie,

- d. jakby zahipnotyzowany,
- e. kałuża symbolem upadku moralnego,
- f. symbol miłości własnej,
- g. odwrócenie się od świata,
- h. tęsknota do tego, co niemożliwe.
- i. różnice w przedstawieniu miejsca, postaci.

6. interpretuje fragment eseju Zbigniewa Herberta *Narczy*, np.: 0-2

- a. Narczy przedstawiony w sposób przewrotny jako współczesny pospolity młodzieniec, brutalny, cyniczny, pusty wewnątrz, głupi,
- b. satyra na współczesnych „Narcyzów”,
- c. wątek mitu uwspółcześniony (ponadczasowość prawdy mitologicznej w odniesieniu do czasów współczesnych),
- d. potraktowany z ironią,
- e. ukazujący człowieka jako słabego egoistę przejawiającego „narcystyczną” postawę,
- f. wykorzystany do brutalnego ukazania współczesnej moralności.,
- g. według Herberta jakość życia zależy od bogactwa duszy (najważniejsza jest dusza i uczucia, okazywane innym ludziom),
- h. portret młodzieńca jest sprzeczny z legendą (*wbrew legendzie...*),
- i. wygląd zewnętrzny bohatera w ujęciu Herberta jest sprzeczny z portretem przedstawionym przez Owidiusza i autora miedziorytu,
- j. odwołania do obrazu Caravaggia.

7. podsumowując swoje spostrzeżenia, dotyczące symboliki mitu i pojęcia narcyzmu, zwraca uwagę na następujące kwestie, np.: 0-2

- a. skumulowanie wokół postaci Narcyza problemów natury moralnej, egzystencjalnej, estetycznej, które mają wymiar ponadczasowy, uniwersalny, ogólnoludzki.
- b. są to problemy kary, spotykającej człowieka pysznego, dumnego, powierzchownego, niezważającego na wartości etyczne.,
- c. z istoty problematyki moralnej wynika atrakcyjność i żywotność mitu,
- d. Narczy w literaturze i sztukach plastycznych jest różnie przedstawiany,
- e. narcyzm, czyli umiłowanie samego siebie, zwłaszcza własnej urody,
- f. kwiat narcyza zawsze będzie symbolizował miłość własną i karę za pychę,
- g. istnieje pojęcie narcyzmu we współczesnej psychologii i medycynie.

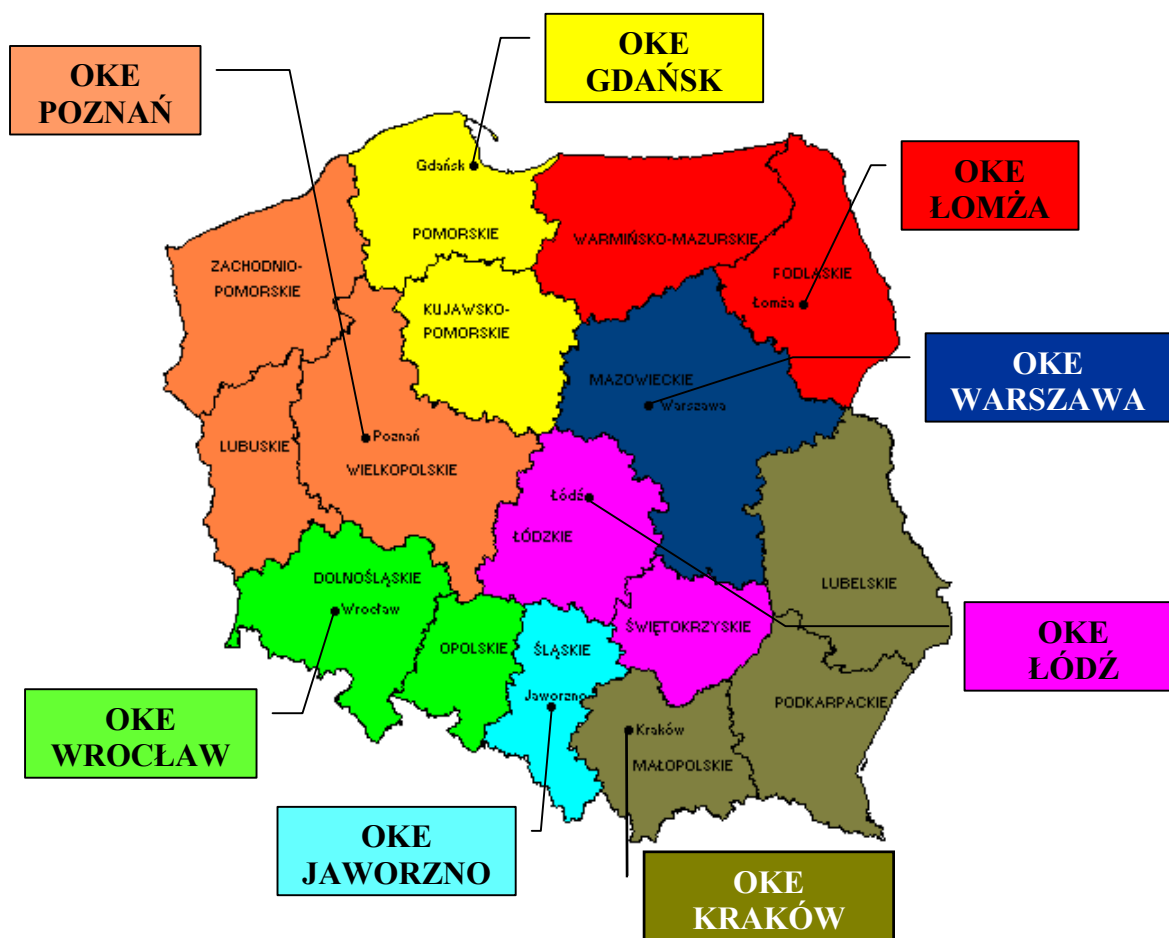
II. KOMPOZYCJA PRACY

– funkcjonalna wobec tematu, spójna wewnątrz, **1**

III. POPRAWNOŚĆ JĘZYKOWA I STYLISTYCZNA

– poprawna, urozmaicona składnia i frazeologia, zgodna z normą fleksja i ortografia; żywy i zgodny z zastosowaną formą styl, bogate słownictwo, **2**

– poprawna składnia i frazeologia (nieliczne błędy), zgodna z normą fleksja i ortografia (nieliczne błędy), zgodny z zastosowaną formą styl, wystarczająca leksyka, **1**

Centralna Komisja Egzaminacyjna

ul. Łucka 11, 00-842 Warszawa
 tel. 022 656 38 00, fax 022 656 37 57
 www.cke.edu.pl ckesekr@cke.edu.pl

OKE Gdańsk

ul. Na Stoku 49, 80-874 Gdańsk,
 tel. (0-58) 320 55 90, fax.320 55 91
 www.oke.gda.pl komisja@oke.gda.pl

OKE Łódź

ul. Praussa 4, 94-203 Łódź
 tel. (0-42) 634 91 33 s: 664 80 50/51/52
 fax. 634 91 54
 www.komisja.pl komisja@komisja.pl

OKE Jaworzno

ul. Mickiewicza 4, 43-600 Jaworzno
 tel.(0-32) 616 33 99 w.101
 fax.616 33 99 w.108, www.oke.jaw.pl
 oke@oke.jaw.pl

OKE Poznań

ul. Gronowa 22, 61-655 Poznań
 tel.(0-61) 852 13 07, 852 13 12, fax. 852 14 41
 www.oke.poznan.pl
 sekretariat@oke.poznan.pl

OKE Kraków

al. F. Focha 39, 30-119 Kraków
 tel.(0-12) 618 12 01/02/03, fax.427 28 45
 www.oke.krakow.pl oke@oke.krakow.pl

OKE Warszawa

ul. Grzybowska 77, 00-844 Warszawa
 tel. (0-22) 457 03 35, fax. 457 03 45
 www.oke.waw.pl info@oke.waw.pl

OKE Łomża

ul. Nowa 2, 18-400 Łomża
 Tel/fax. (0-86) 216 44 95
 www.okelomza.com
 sekretariat@oke.lomza.com

OKE Wrocław

ul. Zielińskiego 57, 53-533 Wrocław
 tel. sek. (0-71) 785 18 52, fax. 785 18 73
 www.oke.wroc.pl sekret@oke.wroc.pl